

MEMO

Matsalu rahvuspargi koostöökogu IV koosolek

16. detsember 2016. a

Kell 13:00

1. Keskkonnaameti (KeA) uutest regioonidest ja spetsialistide tööjaotusest – Sulev Vare ja Kadri Hänni, Keskkonnaamet

Põhjus miks muudatused ellu kutsuti – riigireform ja et tööd efektiivsemaks muuta. Uued regiooni piirid, kuuest sai kolm. Muutusi regiooni juhid Lääne regiooni juhtivspetsialist on Kadri Hänni – Läänemaa inimene, eelnevalt Pärnu regioon. Endistest juhtidest: Kaja Lotman – nõunik – tegeleb kõikide rahvusparkidega; Marju Erit – liigikaitse büroo juhataja; Raivo Kallas lahkus. Regioonide piirid suurenesid – Lääne regiooni kuuluvad saared, Läänemaa, Pärnumaa ja Rapla. Osad valdkonnad viidi regiooni alt ära ja moodustati bürood, mis alluvad otse peakontorile. Meie regiooni metsanduse juhtivspetsialist on Jaanus Nilp, kaitseplaneerimise büroo juhataja Taavi Tattar ja juhtivspetsialist Nele Saluveer. Maahoolduse büroo – Läänemaal endiselt Kaie Kattai ja uue töötajana Priit Kukk. Jäätmebüroo – Läänemaal Piret Peeterson, Maapõuebüroo – Läänemaal tegeleb Triinu Lember. Jahinduse ja vee-elustiku büroo – Läänemaal tegeleb Märt Keskküla. Komplekslubade büroo juht Emma Krikova ja Läänemaal peaspetsialist Alar Valdmann. Regiooni alla jäid looduskasutuse spetsialistid, kaitsekorralduse spetsialistid, keskkonnakorralduse spetsialistid, väisõhu- ja veespetsialistid. Lääne regiooni looduskasutuse spetsialist on Anne Sula, keskkonnakorralduse spetsialist Kätlin Kallas, kaitsekorralduse spetsialist – Ilona Lepik, väisõhu spetsialist – Liia Krumm ja veespetsialistid – Anu Saue ja Margit Kolk.

Kaja kokkuvõtte Matsalu koha pealt – kirjade vastuseid koostab Anne Sula ja Kadri Hänni allkirjastab. Kaitsekorralduskavade täideviimise korraldab Ilona Lepik, Maahoolduse korraldamisega tegeleb Kaie Kattai, kaitse planeerimisega tegelevad Kirsil Loide ja Nele Saluveer, Kultuuripärandiga tegeleb Krista Kallavus. Looduskaitse valdkonna tuumikuks on Kadri Hänni, kes allkirjastab ka kutseliste kalurite liikumislubasid.

2. RMK ümberkorraldused ja külastusandmed ning plaanid Matsalu rahvuspargis – Marju Pajumets, RMK

Marju külastusalajuht - külastuskorraldusjuht. Külastuskorraldusest Matsalus – osakonna ülesanded ikka samad säästliku rekreatiivse looduskasutuse korraldamine riigimetsades, arvestades piirangutega, mis tulevad kaitse-eeskirjadest. Külastajatele looduse tutvustamine nii et ei häiriks kaitse-eesmärke. Ka RMK moodustas endiste regioonide asemele kolm regiooni selleks, et administreerimist efektiivsemaks muuta. Külastuskorraldusosakonnaga seoses jääb Matsalu looduskeskuses külastuskorraldusega tegelema üks juht – Helle Veltman, kelle ülesanneteks on otsese klientide teavitamine, info jagamine, kodulehe administreerimine. Tiiu Annuk tegeleb loodusõppe programmide arendamisega. Uue struktuurijaotusega on võimalik tutvuda RMK koduleheküljel. Küsimused võib alati saata üldmeilile.

Külastusandmetest: Siin esitatud andmed ei ole veel lõplikud. 5015 külastuskorda looduskeskuses, 116 programmi 2299 osalejat, 9 loodushariduslikku sündmust – loodusharidus päevad koolides 631 osalejat. Märjalade õpilaskonverents – ettekannete harjutamine ja välitegevus.

Rekonstrueerimisest (2016 aastal): Euroopa Liidu rahastatud projekte pole, kõik RMK raha eest. Penijõe matkarada – kariloomade stend. Penijõe ja Rannajõe vaatetorn. Eerik Kumari mälestuskivi juurde infotahvel. Rannajõe vaatetorni juurde Haapsalu poolt tulijatele paremini nähtav silt. Remonditi Penijõe mõisa välisfassaad. Suitsu matkaraja üles võtmine, ajutine ümbersuunamine ja uus rekonstrueerimis projekt.

Aastal 2017: Suitsu, kõige populaarsem külastusobjekt. Suitsu, Kloostri randumissillad – probleem, Kloostri keeruline paati sisse lasta, ei saa kinnitada, Suitsul maaomanike probleem. RMK matkatee Penijõe-Aegviidu-Kauksi haru kavandamine ja tähistamine – maaomanikega lepingute sõlmimine, üritatakse kasutada riigimaid ja kavandada tee ööbimiskohtade lähedusse. Infotahvlite uuendamine Keemul ja Suitsul. Uue külastuskorralduskava koostamine.

Igapäevased tegevused Matsalu piirkonnas: Matsalu piirkonnas on 21 külastusobjekti, kus käib igapäevane hooldus ja seire. Õppeprogrammide läbiviimine, klienditeenindus, kodulehekülg – info liikumise parandamine (kodulehel online suhtlus). Valmimisel uus QGIS kaardisüsteem, et saaks kiiresti ja kvaliteetselt teekonda planeerida.

Küsimused:

Kaja – Kumari kivile tähelepanu, kas sinna ka naljapildid karjatamisest.

Marju: võib olla tuleb, tuleb vaadata, kas on vajalik – loomad on rohkem hajali, meil on olemas ja on võimalus panna, kui tekib vajadus.

Liisi: Ettepanek Kumari kivi juures võiks stend asuda parkimistasku juures.

Marju: probleem, et liiga lähedal teele.

Kaja: oli mõte Kirbla mäele matkarada teha.

Marju: kavades ja plaanides sees, eks ole näha mis tulevik toob.

Kaja: Matsalus palju külastusobjekte, mis ei ole riigi omad

Ants Ale: Haekas, külastajate suurusjärk sama mis eelnevatel aastatel. Proovis käivitada endale fondi – Telia tõmbas vaiba alt ära (plaan oli lühinumbriga telefonimäng) koostööpartnerid, kes teevad soodustust numbri näitamisel – suur hulk välismaalasi tuleb eestisse – roamingu puhul peaks eelnevalt ütleva, et ava number ja ei töötanud.

Sulev: Palju välismaalasi?

Ants: Sõltub hooajast – kevadel ja sügisel tõsised vaatlushuvilised 2/3 kogu aasta käiate hulgast 80% piiritagune, Soome kõige rohkem Šveits, Inglismaa, Holland.

Kaja: kohalikud, isiklikud turismiettevõtjad on nagu saatkond.

Ants: Luigeprojekti tiim ööbis 5 päeva Haekas. Ootasid Haekas head lennuilma.

Kaja kiire kokkuvõte:

Indrek Jõgisoo, Nina talu:– 500+ ööbijad, üle poole välismaalased. Kevadel sügisel enamus, suvel ürituste teemal. Koostöö Antsuga väga hea.

Kairi Kübarsepp, Kodade loovkoda ja puhkemaja: 12 nv lahti 100 inimest käis läbi. Üle poole välismaalased eriti juuli kuus. Esimene proov - suhteliselt hästi läks. Alustav ürituste ettevõtja.

Marika Mann: koguaeg Matsalut promonud välismaalastele, ainult Matsalu baasil paketid, mida on plaanis eraldi Eestis promoda. Viimase 8 aasta suurte investeeringutega promotud Eesti top 3 huvitava loodusega riigi hulka. Suust-suhu reklaam kõige parem, firmal püsikunded, paljud käivad mitmendat korda. Tiim on Eestis tohutult palju suurem ligi 100 asutust, Matsalu mõjupiirkonnas ligi 30.

3. Keskkonnainspeksioon rahvuspargis – Tõnis Ulm, KKI

Tööplaanist võtab Matsalu lõviosa. Nõva 12 kontrollkäiku, Matsalu 32. Millega tegeleme: korrahoidmine, sisulisi ja suuri probleeme ei ole. Põhirõhk läheb Matsalu tagalahe (siselahe) peale, mis on harrastuskalapüügiks suletud. Rikkumised 2/3 ulatuses alati seotud kalapüügiga. Meeldib see suund, mis on RMK poolt võetud – kaitseala külastajatele paremaks tegemine, mis võimaldab külastajatel kuskil koonduda. Töö muutuks lihtsamaks ja sisukamaks, kui kaitse-eeskiri veidi leebemaks muuta liikumise koha pealt.

4. Rahvusparkide tööst (kodulehed, diplom, juubel) – Kaja Lotman, Keskkonnaamet

Kaja - Looduskaitse nõunik – rahvuspargid ja teised suured kaitsealad ja loomulikult ka külastus. Looduse külastuse kohapealt võiks saada külastuse konsortsium, et saaks külastuskorraldust paremini edasi arendada ja turundusega tegeleda.

Sellel aastal toimus Matsalu Diplomi kontroll – Matsalu sai aastal 2003 Euroopa Nõukogu diplomi. Igal aasta koostatakse Matsalu kaitsekorraldamisest aruanne ja iga 5 aasta tagant toimub kontroll – sellel aastal saime positiivse kontrolli tulemuste aruande. Meile nõudeid ei esitatud, kuid anti 7 soovitus: Kaitsekorralduskava (KKK) tuleb täielikult ellu rakendada; koostöö kohalike elanikega; teadlased peaksid rohkem ala uurima – teadusnõukogu; jahimeestega parem koostöö, et võõrliike kontrolli all hoida, hoiatussüsteem võõrliikide eest; 2024 aastaks peaks koostama kliimamuutuste adaptatsiooni plaani; rohkem erikeeltes trükiseid; külastuskohtades vähemalt ingliskeelne tekst.

Matsalul kui kaitsealal on tulemas 2017 aastal juubel, 1957 moodustati kaitseala, sellega seoses tegi Kaja ettepaneku – kõik koos ühiselt turundada Matsalut, võib olla igakuiste üritustega, kogukonnalistis arutada ja ettepanekud teha.

Marika: Diplomi kohta – uhke asi, kuidas seda turismiettevõtteid kasutada saavad?

Kaja: Kasutada saad logo, kui kirjutad, et su turismi tegevus asub matsalus.

Marika: Paluks täpne tekst, kuidas võiks seda kasutada oma kodulehtedel.

5. Röövlusest rannaniitudel – Liisi Laos

KIK projekt: eesmärgiks oli määrata liike, kes rüüstavad kahepaiksete kudemisalasid ja lindude pesi rannaniitudel. Kasutati kaameraid ja tehispesi (Keemu, Salmi, Teorehe ja Saastna).

Tulemused: 2015. aastal tiikidel väga aktiivne elutegevus. Keemus rüüstati rebase poolt. Saastnas šaakali ja rebase poolt. Teorehe kirju seltskond. 2016. aastal tiikidel väga vaikne aasta. Salmil hallhaigru paar. Tehispesade ründemäär oli 60 %.

Järeldused: Kuna videopiltidel on näha, et tegelikult on rüüstajad väga erinevad loomad, siis ei saa väita, et ainult üks liik on pesarüüstel põhiline, pigem on tegu isendipõhise rüüstamisega, et mingid kindlad isendid on spetsialiseerunud pesarüüstele.

Marika: Jahimeeste konverentsil Tartus – kui pesad on nii, et lind ei saa kaitsta – siis ei anna täit tõe. Tehispesadest ainult 60% rünnati, siis looduslikud pesad on paremini peidetud. Analüüsil tuli välja Tartus, et šaakal peletab rebast ja kährikut aga ei rüüsta nii palju.

Miranda Klaij, Haekas elav linnuvaatleja – aasta taguse ajaga muutnud palju – suur-koovitajad ja limosa limosa on kasvanud palju suuremaks ja kurnad olid suuremad, šaakalid olid ümbruses. Kas positiivne mõjutegur?

Liisi: nurmkanade hea aasta, teoreetiliselt võib šaakalil olla selline mõju, et väikekiskjaid on vähem.

Aleksei: Kas on kavas jätkata?

Liisi: Rahad on otsas, äkki saaks sellises piirkonnas, kus šaakalit pole.

Võiks teha näituse saadud piltidest!!

Maire: regulaarset seiret pole, ei saa öelda, mis mõjutab.

6. Eesti-Läti rannikuala matkaraja projekt – Annika Mändla, MTÜ Läänemaa Turism

Lõuna-Läänemaa turismiorganisatsioonid, Lääne-Eesti alt teevad suuremaid projekte. Rannikuala matkatee projekt – eesmärk on arendada välja Läti-Leedu piirist matkatee mööda rannikuala Eestini. On üks osa suuremast projektist – Euroopa matkatee. Eesmärgiks on tutvustada rannikuala, põhisuund välismaale turundada – Inglismaa, Saksamaa. Turundada rannikuala, kaasata rannikualale jäävad ettevõtted ja rajada puhkekohad, viidad ja teadetetahvlid. Projekti visioon ei ole veel lõplik, Matsalu osa on segane veidi, sest on vaja kooskõlastada Keskkonnaameti ja RMK-ga. Plaan on kaasata olemasolevaid teenuseid ja ettevõtjaid.

Sulev: Kes tagab raja hoolduse?

Annika: Lääne-Eesti turismi esindajat pole, ei oska praegu sellele vastata.

Ants: Mida rajamine tähendab? Küladevahelised teed, kas võsast puhastamine?

Annika: Kasutatakse olemasolevaid teid.

Ants: Huvi on olemas, tuleb leida lahendus hooldamiseks.

Marika: Millised turundustegevused?

Annika: Tegevuskava, messid, trükised, veebis kajastamine, pressireisid, saadantäpse kava.

Marika: Kellega koostööd teete tutvumisreiside ja messidega seoses?

Annika: Eesti maaturism ja Läti maaturism.

Tiit: Pärnus rannatee, kui Hanila ja Lihula lähevad Pärnumaa alla, kas siis on selle osa?

Annika: Läbib romantilist rannateed, on olnud juttu, et seda edasi arendada.

Marika: Liita olemasolevad ja eelkõige rõhk turundusele?

Annika: jah

Helen Koppa, Ridala vallavanem: Valla ja külaseltsi vaheliste lepingutega saaks hooldust lahendada, kui Hanila külaselts oleks huvitatud Matsalu osas. Kiideva külaselts on tõenäoliselt huvitatud.

Källe: Soovitus, võimalikult palju avalikel teedel ja olemasolevad asjad, riigimaadel, otsida seda, kellel majanduslik huvi, Mis saab 2-3 aasta pärast? Kasutada võimalikult olemasolevaid teid.

Krista: Prügimajandus?

Marju: RMK poolt juhitud tähelepanu, et kattub olemasolevate matkaradadega, viidastus on oluline. Viitamine ja korrashoid on suur töö.

Kaja: planeerimiskoosolek teha

Annika: projekti taotluse kooskõlastamise järgselt koosolek

Marika: külastaja huvi on, et matkarada oleks läbitav ja heal tasemel.

7. Matsalu piirkonna turismiinfo – Nele Sõber, MTÜ Terra Maritima

Aasta oli väga hea. Läänemaa omavalitsuste Liidult küsiti raha. Terra Maritima moodustavad 6 valda – Ridala, Martna, Hanila, Lihula, Koonga ja Varbla. Koostöö jätkub loodetavasti. Valdade liitumisel – uutes volikogudes koostöö põhjendamine, sama suund ja siht. LEADER rahastusega positiivne otsus – külasildid ja tänavaviidad teeäärde, oluline, et kohad oleks märgistatud, praegu töö käib.

Turundust peab tegema võrgustiku raames – LEADERst küsida turunduseks raha, ingliskeelne kodulehekül, vaja head fotopanka, pressireisid (välisajakirjanikud kohapeale kutsuda) – ettevõtjad saaksid tutvustada oma tegevusi, reklaam välisajakirjades, trükis. Võimalik, et seda projekti aitab ellu viia teine projekt – rahvusvaheline säästva turismi projekt (matsalu, lahemaa, soomaa, lähi, portugali ja sloveenia) – koostöö, kodukant läänemaa on toonud välja, et liikmed saaksid kasu, käia välismaal tutvumas turismiga tuleks omaosalusega. EDEN võrgustik – pärlite võrgustik – EAS projektidega saadud rahastus, ajakirjanike reise teha, anda märku, kui on mingit soovi.

Veel enne aasta lõppu anname välja Matsalu uudiskirja!

Marika: küsida, kas saab messide külastusteks raha, äkki ettevõtjad soovivad minna kuhugi reisile. Kui saad LEADERist raha – kodulehtede töös hoidmine on väga suur töö, tulevikus kas Vallad võiks leida lisavõimalusi sellele MTÜle, et üks inimene võiks kodulehte hoida töös.

Annika: Matsalu instagram, väga hea platvorm, kus infot levitada, kogemus Läänemaa turismi turundamisel.

Marika: kes pärast hooldab?

Nele: LEADER mitme aasta peale, hiljem saab seda edasi arendada.

Tähelepanekud:

Joosep: Matsalu loodus on tuim, kui sinus ei ole luuletajat.

Kaja: Keskkonnaamet on teinud samme, et saaks uuendatud ekspositsioon, välja valitud üks projekt, millega läheme hiljem edasi, räägime järgmine kord.

Tõnu: koolitusel maaülikooli tudengid – võistlus, kes näeb rohkem mesilasi. Kas pole programmi, kes püüab taas elustada mesilasi? Ministeeriumi projekt, vaadata mis piirkonnad on mesilasteta jäänud ja äkki tegeleda sellega?

Kaja: Eestis pole mesilased välja surnud, aga kurdetakse et talvel surevad paljud tartud välja. PRIA andmebaas mesinike kohta, põllumehed peavad teatama, kui mürgitama hakkavad.

Marju: on küll ametlikke mesinikke Matsalus, pole PRIAs üleval, meepõud see aasta.

Kaie: populariseerida mesilaste pidamist.

Hermik: Matsalus eriti hea, pole mürgitamist.

Marju: matsalu meel eriline maitse, luhataimede kikkaputke mõju.

Kaja: järgmine kord kohtume enne turismihooaega kevadel (märtsis), plaan kuidas päris Matsalu juubelit pidada, koostöökogu matk, ranna matkatee, eesistumis aasta. Tuleb väga põnev aasta, palju tegemisi.

Kaunist jõuluaega kõigile!

Osalesid: Kaja ja Aleksei Lotman, Sulev Vare, Kadri Hänni, Nele Saluveer, Kirsi Loide, Ilona Lepik, Kaie Kattai, Priit Kukk, Nele Sõber, Krista Kallavus, Maire Toming, Marju Pajumets, Peeter Hermik, Leili ja Indrek Jõgisoo, Marika Mann, Hille Viigipuu, Kairi Kübarsepp, Helen Koppa, Miranda Klaj, Margus Källe, Epp ja Andrus Kärvet, Eve Mägi, Annika Mändla, Liisi Laos, Andres Habak, Rando Tomingas, Ahto Jaksmann. Tiit kaljuste, Kaia Treier, Ants Ale, Tõnis Ulm, Joosep Matjus, Tõnu Ots